

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1952 жылғы үндөсүнөттөгө.

1952
сентябрь
7
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 176 (2606)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Қызыл хоорайның VI партия конференциясы ажытылган (1 арын).
Совет улус ВКП(б)-нің XIX съездинге күш-ажылчы күженишкіннер-биле ужуражып турар (1 арын).
Д. Шаваганов. — Дүжүт ажаап

алышкыны болгаш агитас-масса-лыг ажал (2 арын).
Өвүр районда культура ажалда-ры (2 арын).
Н. Курбатский. — Көдзеге политиктиг ажалдын денелин бедидер (2 арын).
А. Торсунов. — Социалистиг өн-

чү — совет тургузугуну экономнуг үндөсин (3 арын).
Англи ажалчы чоннар боо-чепсекти эидере кылып турарына удур (4 арын).
Иран нефтини национализиастаар дугайында айтырып (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Масса-биле харылзааны хүн-бүрү быжыглаар

ВКП(б)-нің XIX съездинге бүгү чурт белеткенип турар хүнерде ажалчы чоннарның калбак массалары-биле коммунистг партияның үзүлбес харылзааны онза күш-биле илеретинип турар. Совет улус съездинге уткуштур чоруп тура, бодунун төрөл партиянын, оон Төп Комитедин, улуг башкызы болгаш баштыңчызы эш Сталинны долгандыр улам-на сырыйы-биле катыжып турар. Бүгү улустуң партияга ынакшылы, оон улуг херезинге кызыгаар чок бердингени социалистг чарыштын чаа көдүрүшкүнү-биле тодаргай илеретинип турар.

Улуг Ленин пролетар партиянын күштеринин үнер дөстөрүнүн дугайын чугаалааш, бир эвес партия ажалчы чоннарның эң-не калбак массалары-биле, бир дугаар ээлчегде пролетаржы, харын-даа пролетаржы эвес массалары-биле чогуур денелге чедир харылзажып, чоокушалажып билер болза, партия тийлетирбес деп бижээн. Партия болза, чыл келер тудум-на массаларның иделгелин бодунга чаалап алып, бодунун политиказы-биле болгаш бодунун ажалчы-биле массаларның деткинчезин бодунга ап, бодунун политиказының шыннын массаларның билер алырына дузалаар деп Ленин өөрткөн.

Чурттуң социалистг чаартылганын талазы-биле канчаар-даа аажок улуг ажалчы партия эш Сталинга удуртургаш, масса-биле быжы харылзааны үзүктөл чок быжыдып, көүдөдөп, оларын бодунун лозунгаларын болгаш шийтирилери боттандырар дээш демиселге көдүрүп, баштап келген. Партияның херээ бистин чуртувуска шагда-ла бүгү улустун херээ болу берген. Партия кежигүнү эвес калбак массалар коммунистг партияны бодунун партияны, чоок төрөл партияны кылдыр санап турарлар. Ол партияның калбары быжыгарын олар хандамырындан сонургадыг болгаш оон удуртулгазына олар бүзүрөп турарлар.

Совет кижилер хөй чылдардагы дүжүлганы-биле партияның политиказынын шыннын, Ленин—Сталинның партияның бүгү ажал-чорудулгазы улус чонга кызыгаар чок бараан болушкун деп чүгөе бүзүрэннер. Массалар-биле партиянын харылзааны коммунизмдин чаа тийлелгелеринин бүзүрөлдүг үндөсин болур. «Улустун калбак массалары-биле харылзааны болшевиктер кадагалат турганда, олар тийлетирбес деп билер болур» деп эш Сталин чугаалаан.

Массалар-биле үзүлбес харылзааны тургузарын, массаларның үнүн дынап билерин болгаш оларның чугула хергелдерин билерин чүгө массаларны өөредирине эвес, харын массалардан өөренирине беленин партия бодунун кежигүн бүрүзүндөн үргүлчү негеп келген. Бистин чуртувустун социализмден коммунизмге чорту шилчилгезинин үезинде, коммунистг тургузушкунун улуг сорулгаларын боттандырып турар үеде ол негелденин ужуур-дузазы улгаткан.

Чер-черин партия организациялары партия-организастыг болгаш партия-политиктиг айтырылганын талазынче эргилдени кылгаш, сөөлгү үеде ажалчыларның, колхозчуларның, интеллигенциянын массалары-биле харылзааны улуг быжыглаарын чедип алган. Политиктиг болгаш ажал-агы ажалдарын шын дүүштүренинче, массаларның коммунистг кижиздилгезинче, күрүнө планнарын болгаш даалгаларын күүседир дээш демиселге оларның чогаалдыкчы идекейин хөгжүдерине партия организацияларының кичээинин төвү улам-на угланган. Массалар-биле партияның харылзааны улуг быжыглаар дугайында улуг сагыш салышкын партияның XIX съездинге көөрү-биле, ВКП(б) ТК-ның кирип турары партияның өскерткен Уставының төлөвилелинде сиктинкен. «Массалар-биле харылзааны хүн-бүрү быжыглаар, ажалчы чоннарның дилелгелерин болгаш хергелдерин өй-шаанда дыңнангыр көөр, бистин партияныстың күштүг болгаш тийлетирбес чоруу—оон чон-биле хан-дамырындан тудуш харылзаалында деп чүвени билбешаан, партияны эвес массаларга партияның политиказын болгаш шийтириленин уткузын тайылбырлаар»—деп партия кежигүннеринге төлөвилел күлээдип турар. Партияның өскерт-

кен Уставының төлөвилелин ол негелденин партияны массалар чангыс эң-сеткил-биле чүүлдүг деп күлээп ап турар. Эге организацияларның хуралдарына болгаш партия конференцияларына төлөвилелди чугаалажып тургаш, коммунистер партия органының массалар-биле харылзаанын улам быжыглаарының хемчеглерин айтып турарлар. Боттарының бир дугаар сорулгазы—массалар-биле харылзааны хүн-бүрү быжыглаарын уттуптар, массалардан хоорлуп, оларның үнүн дыңнавайын баар удуртукчулары шынгызы-биле шүгүмчүлөп турар. А ындыг хевирлиг чамдык фактылар ам-даа бар болуп турар.

Массаларның ортузунга политиктиг ажалды чорударын, иштикин болгаш бүгү делегейин байдалының уткузын ажалчы чоннарга тайылбырлаарын, политиктиг илеткелдерин чоннук мурнунга доктаамал кылып турарын партия бодунун бүгү ажалдыкчыларындан негеп турар. Ажалчылар хуралдарын болгаш бодурулге чөвүлөп хуралдарын чорударына идекейлиг киржилге, массаларның политиктиг чырыдышкыны, партияның политиказын чорудары дээш демиселге массаларны хандыдып кириери болза, коммунист кандыг-даа учас-токка турда, оон бир дугаар күлээ-геи болуп турар. Ындыг турбуже, партияның чамдык ажалдыкчылары боттарының ол күлээлгезинин дугайын уттуп турарлар.

Кажан-даа массаларның ортузунга турарын, оларның чогаалдыкчы идекейин көдүрерин, бүгү-ле чаа, мурнакчы чүүлдери илередир болгаш деткирин, бүгү-ле эрги, херээ эрткен чүүлдери-биле демисел-рин коммунистг партияны кежигүнүнүн бедик ады аңаа күлээдирип турар. Массаларның хажызына туруп, чүгө резолюциялар болгаш айтышкынар дузазы-биле удуртурун ораддырып партияны ажалдыкчы бедик идегелди кадагалап шыдавас. Массалардан хоорлук чорук, билергек, менээргенир, улугураар чорук бүгү-нитининч бурду шавышкынына таваржып турар.

Коммунистг партияны кежигүнүнүн күндүлүг болгаш харысалгалыг күлээлгелер оонажып турар. Коммунист болза, партияны шийтирилери күүседир дээш идекейлиг демиселди болур, партияны болгаш күрүненин сагыла-чурмун сагыыр, бот-шүгүмчүлөдү болгаш адаандан шүгүмчүлөдү хөгжүдөр, ажалда чепестерин чок кылып дээш могаг чокка демисежир, кадрларын шын шилип алып дугайында партияны айтышкынын амыдыралга боттандырып чорудар күлээлгелиг. Бо күлээлгелерин аксеткилдиг күүседир төлөөдө, массалар-биле харылзааны коммунист хүн-бүрүдө быжыглаар ужурулг.

Коммунизм тургузар дээш демиселге бистин партиянысты улуг тийлелгелерин чедип алган, чүгө дээрге, ол кажан-даа, чүнү-даа талазы-биле Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинның улам тийлеп турар өөредин удуртулга болдуруп чоруур, чүгө дээрге бодунун бүгү ажал-чорудулгазынын талазы-биле партия улустун калбак массаларына таянып чоруур. «Бир эвес коммунистер боттарының хавыныга туглатынып, партия кежигүнү эвстерден хана-биле кажаалатынып алып болза, олар бүгү ажал-херекти бууратканы ол болур ийик» деп эш Сталин чугаалаан.

Партия кежигүнүнүн массалар-биле харылзааны үргүлчү быжыдарынын дугайында негелдени партияны калбак массалар изин-биле деткип турары партияның өскерткен Уставын чер-черде партия организацияларында чугаалажып турарындан көстүп турар. Партия организациялары болза, политиктиг болгаш организациястыг ажалдарны массаларның ортузунда улам калбартып, чаа беш чыл планынын талазы-биле чурттуң мурнунда туруп турар канчаар-даа аажок улуг сорулгаларны күүседиринче массаларның чогаалдыкчы күжүн мобилизастап турар.

Ленин—Сталинның партиянына сорук киригинин миллион-миллион ажалчылар, колхозчулар болгаш интеллигенция коммунизм тургузушкунун улуг планнарын амыдыралга боттандырып дээш боттарының күштерин болгаш күш-ажылын харам чокка берип турар. («Правданын» мурунку чүүгүндөн).

Кызыл хоорайның VI партия конференциясы ажытылган

Дуун, сентябрь 6-да Кызылдын Сталин аттыг культура Бажынынга Кызыл хоорайның VI партия конференциясы ажытылган.

Конференцияны ВКП(б)-нің Кызыл хоорай комитедин секретари эш Степанов ажиткан. Конференцияның ажалчы президиумунга 23 кижини сонгаан.

Конференцияның хүндүлүг президиумунга улустарның улуг баштыңчызы, бүгү-делегейде тайбының тух тудукчузу Иосиф Виссарионович Сталинны баштадыр ВКП(б) Төп Комитедин Политбюроун конференцияны киржикчирери улуг кө-

дүрүлүшкүнүг, динмиттиг адыш часкаашкыны-биле чангыс эң-сеткилдиг сонгаан.

Оон соонда конференцияның хүн айтырыны бадылааны болза:

1. 1951—1955 чылдарда ССРЭ-нин хөгжүлденин беш дугаар беш чыл планынын талазы-биле партияның XIX съездинин директиваларынын дугайы (илеткелчи ВКП(б) Кызыл хоорай комитедин секретари эш Тадар-оол).

2. Партияның өскерткен Уставының төлөвилелин дугайы (илеткелчи ВКП(б)-нің Кызыл хоорай

комитедин секретари эш Киселев).

3. ВКП(б)-нің Кызыл хоорай комитедин ажалчы дугайында отчет (илеткелчи ВКП(б)-нің Кызыл хоорай комитедин секретари эш Степанов).

4. ВКП(б) хооркомунун ревизия комиссиязынын отчету (илеткелчи ревизия комиссиязынын даргазы эш Верени).

5. ВКП(б)-нің хоорай комитедин сонгууру.

6. ВКП(б) хооркомунун ревизия комиссиязын сонгууру.

7. Областың IV партия конференцияныга делегаттар сонгууру. Оон соонда конференцияның ман-

дат комиссиязын болгаш секретари адын сонгаан.

Конференция бир дугаар хүнундө 1951—1955 чылдарда ССРЭ-нин хөгжүлденин беш дугаар беш чыл планынын талазы-биле партияның XIX съездинин директиваларынын дугайында база партияның өскерткен Уставының дугайында илеткелдерин дыңнаан болгаш ол айтырылганы чугаалажырын дооскан.

Оон соонда ВКП(б)-нің Кызыл хоорай комитедин ажалчы дугайында отчеттуң талазы-биле эш Степановтун илеткелчи дыңнаан.

Конференция бодунун ажалын үргүлдүлөп турар.

Совет улус ВКП(б)-нің XIX съездинге күш-ажылчы күженишкіннер-биле ужуражып турар

Пландан ажыр белеткээн ыаш

УЛАН-УДЭ, ВКП(б)-нің XIX съездинге алдар кылдыр алган күлээлгелерин чедишкенин күүседир дээш социалистг чарыш Бурят-Моолдун ыаш үлетпүрүнүн ажал-агыларын дугайы улам калбарып турар.

Эрейскин ыаш үлетпүр ажал-агыны эң эки чедишкенин билер болуп турар, оон коллектив ВЦСПС-тин болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелин шилчир Кызыл туугун чаалап алган.

Хандагайның ыаш үлетпүр ажал-агынын болгаш Онохой-нун ыаш комбинатының коллективтери боттарының сөзүн алдарлы-биле ээлеп турарлар.

(СЭТА).

Сес айларның планын күүсеткен

ГУРЬЕВ, Эмбаның нефтячилери улуг көдүрүлүшкүн-биле ажалдап турарлар. Олар партияның XIX съездинге алдар кылдыр стахановчу ээлчегде туруп турарлар.

Кулсара тывыштын коллектив сес айларын планын хуусаа бетинде күүсеткен.

Сес айларның планының хуусаа бетинде күүсеткенин дугайын Магат болгаш Комсомольский нефть тывыштары рапорттааннар. Олар 700 муң ажыг рубльди камнап алганнар.

(СЭТА).

Патриотчу көдүрүлүшкүн

Партияның ам болур съездинге холбаштыр парламентке парлатынган документтерин совет чурттуң ажалчы чоннары ханызы-биле өөренип көрүп турарлар. Съездин беш дугаар беш чыл планынын талазы-биле директиваларынын төлөвилелинде көрдүнгөн, бистин Төрөөн чуртувустун хөгжүлденин канчаар-даа аажок улуг программазы ажалчыларын, колхозчуларын болгаш механизаторларын чаа күш-ажылчы тийлелгелерге сорук кирип турар.

Партияның съездинге холбаштыр солуннарда парлатынган документтерин номчулгалары болгаш оон дугайында беседалар Олессанын, Астраханьның, Таганрогтун, Мозырьның болгаш өске-даа хоорайларының үлетпүр бодурулге чөвүлөп турар.

Калуганың машина тургузушкун заводунун ажалдыкчылары партияның XIX съездинин директиваларынын төлөвилелин ханызы-биле өөренип көрүп турарлар. Бир беседа болуп турда токар Н. Мельников мынча деп чугаалаан:

—ССРЭ-нің улус ажал-агынын бүгү адырларының күчүлүг техниктиг депшилгезинин үндөсин болур машина тургузушкунунун хөгжүлденин бедик темпирин съездин беш дугаар беш чыл планының талазы-биле директиваларынын төлөвилелинде көрүп турары бистерге, машина тургузушкунуна онза өөрүнчүг-дүр. Дөрт дугаар стадинчы беш чыл планын бистин заводустун коллектив хуусаа бетинде күүсеткен. Ам бис коммунизмдин

Төрөөн партияның съездинге уткуштур

СВГ-АКСЫ. (Телефон-биле). ВКП(б)-нің Сүт-Хөл райкомунун август 27-де болган бюро хуралындан партияның XIX съездинин директиваларын көдээ парторганизацияларга таныштырар пропагандистерин бадылаан.

Сентябрь 1-ге чедир районун девискээрине 21 кезек черге 600 ажыг кижикчи хуралдар эрткен, аңаа 125 коммунистер санал берип, партия съездинге күш-ажылчы белетиг ужуражырыңа ажалчы чонну кыйгырып турганнар.

Таныдылганы хуралдарында директиваларын база партияның өскерткен Уставының төлөвилелин хандыр өөренер, боттарының саналынын бээр чорук районда улам калбаа-биле үргүлчүлөп турар.

Районун ажал-ишчилери улуг Сталинга чоруткан чагазында күлээлгелерин боттандырышаан, XIX съездин алдар болдуруп күрүнө дужаар тараа планын сентябрь 10-да, дүжүт алышкынын сентябрь 20-де, бо чылгы туугун планын октябрь 1-де күүседирин күлээнген.

Промкомбинатчыларның күлээлгелери

1952 чылдын августун 23-те Тожу районун Тоора-Хем суурда промкомбинаттың бүгү ажалчы, албан-аажычтарынын митинги хуралы болган.

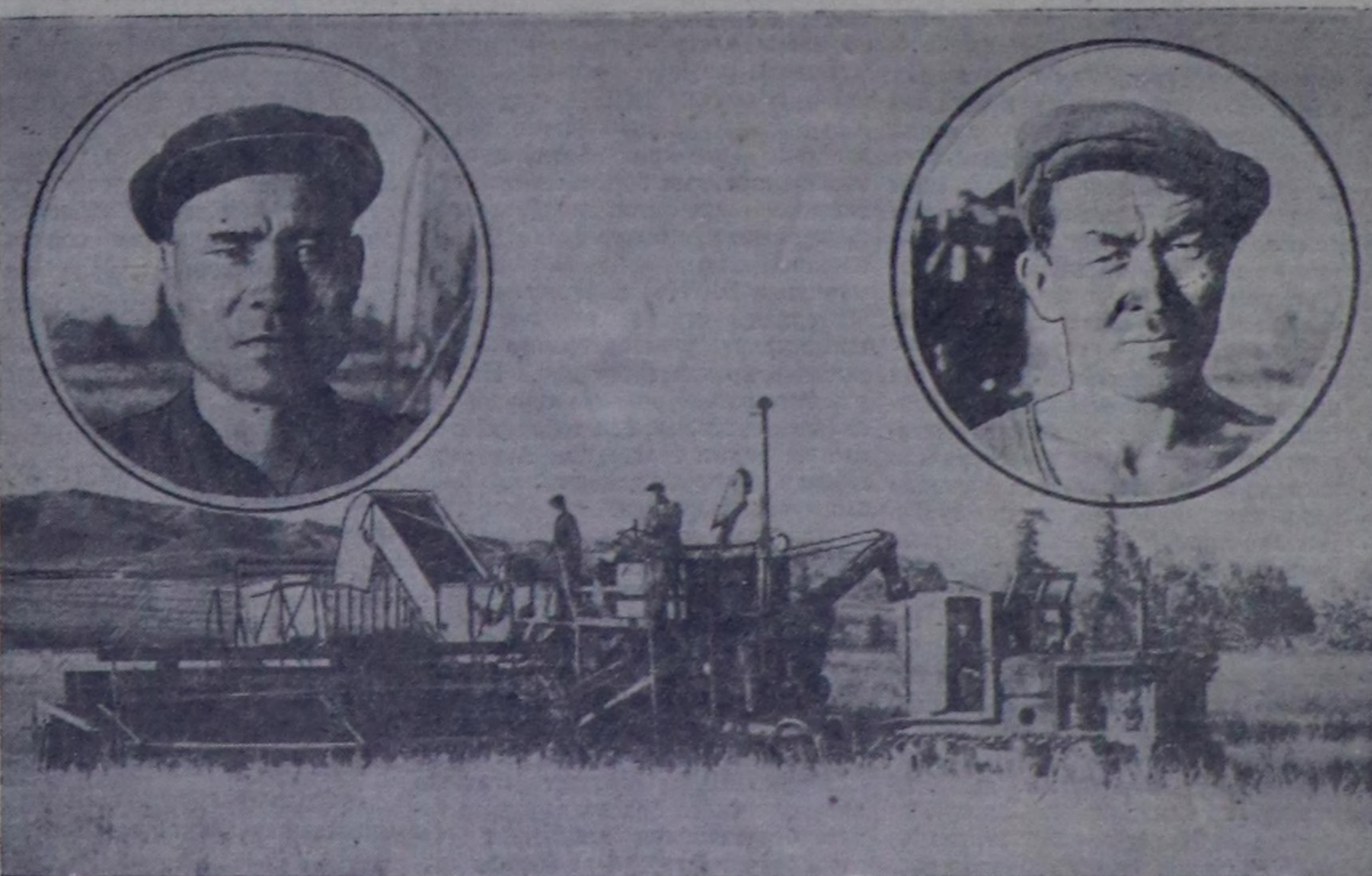
Ол митинги хуралга партияның XIX съездин чылдыр дугайында Төп Комитеттин пленумунун үндүргөн шийтири-биле танышкан, ук шийтирин бодурулгенин бүгү ажалчы, албан-аажычтары конуг улуг көдүрүлүшкүнүг өөрүшкү-биле күлээп алганнар.

Митингиге ол промкомбинатты мурнакчы стахановчулары Соколова, Дудякова, Иванов олар боттарынын саналдарын беришаан, бот-боттары социалистг чарышка кыйгырганнар. Оон-биле чергелештир бодурулгенин чыл планын декабрь 5-те 100 хуу, үшкү кварталдын планын 120 хуу, күш-ажыл планын 127 хуу күүседир болгаш бодурулге барааннарының бот-өртээн 7 хуу чигедир деп күлээлгени алганнар.

Областың районнарында күрүнө тараа дужаалганын чоруп турарынын дугайында медээ (сентябрь 5-те хуу-биле).

Районнар	Күүседир турары
1. Чаа-Хөл	117,4
2. Чөөн-Хемчик	75,6
3. Кызыл көдээ	67,9
4. Эрзин	55,0
5. Улуг-Хем	53,9
6. Бай-Тайга	41,3
7. Барыын-Хемчик	38,4
8. Каа-Хем	36,7
9. Сүт-Хөл	35,0
10. Тес-Хем	29,0
11. Танды	24,2
12. Бий-Хем	16,1
13. Өвүр	8,7

Чуруу А. Ермолаевтин.

Дүжүт ажаап алышкыны болгаш агитас-массалыг ажил

Коммунисттик партиянын, совет чактык болгаш эш Сталиннин Тыванын көдээ ажил-агыйнын хөгжүлдөзү дээш сагыш салымшыкынын ачызы-биле бистин Танды районун тараажылары бо чылын байлак дүжүттү өстүрүп алганнар. Бо чылын районун колхозтарынын болгаш совхозтун шөлдеринде 80 тракторлар, 25 комбайннар болгаш көдээ ажил-агыйнын өске-даа хөй санныг машина чепсектери ажилдап турар.

Районун колхозтары бо хүннерде ажаап алышкыны массалык биле кирипкен болгаш ажаап алышкыны ажилынын фронтуну хүн үргүлүч калбарып турар.

Районун мурнакчы комбайнчылары И. В. Сталинга чоруткан чагаага беликтен хүлээлгелерин алганнар. Комбайнчы эш Студнев 950 га, эш Бобков 900 га тарааны кончуг эки шынарлыг кестирип, 16200 центнер тарааны бастыраар деп шийтерилеп алганнар. Бүгү колхозтар тараа культураларынын 25 ажил хүннеринде ажаап алып болгаш тараа дужаалгазынын талазы-биле күрүнө-биле болгаш МТС-тин ажилдап бергени дээш натура төлевири сентябрь 15-те үзе санажыр деп хүлээлгени алган.

Районун тараажылары бо хүлээлгелерин алардыкы-биле күрүдөп, дүжүт ажаап алышкыны чогуур өй-шаанда чидирг чокка чорудары оларнын эш харысалгалыг сорулгазы болур.

Ынчангаш партия организациаларынын эш чугула сорулгазы болза, көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилеринин ортузунда агитас-массалыг ажилды күштөлдүрүп, социалисттик чарышты улам калбартыры, күш-ажылдын бүдүрүчүлүгүн белидери, бүгү техниканы долу күштүү-биле ажилгаары болур.

Бистин районун механизаторлары күш-ажылдын мурнакчы методу — шах графиктин ажилгаарынын талазы-биле элээн дуржулгалыг болуп турар. Трактористер Ф. Исаков, И. Ермолаев болгаш өскелер-даа бо чылгы чакы тарылга үезинде ажилдап кылырнын нормаларын дык ажыр күүсеткенер. Комбайнчы Храмцов эрткен чылын дүжүт ажаап алышкыны боду-чоруду «С—4» деп комбайн ажилдааш, обласка бирги чери элээн.

Көдээ ажил-агый мурнакчыларынын дуржулгаларын хөйүнү ортузунда непередир сорулга-биле партиянын район комитети болгаш партия эге организациалары арга-хемчеглерин районун «Большевик» солунун, хана солунунын, агитхуудустары болгаш тускай бюллетеньнерин дамчытып чорудуп турар.

Ылангыя көдээ ажил-агыйнын харысалгалыг ажилдарын чорударынын үезинде хана солуннар улуг ужу-дузалыг болуп турар. Эрткен чакы тарылга үезинде чоруткан

агитас-массалыг ажилдык үлгери-биле ам дүжүт ажаалгазынын үезинде мурнакчы комбайнчыларынын дуржулгаларын тускай листовкалар (хуудустар) дамчытып дүргени-биле непередир эгелээн. Чижээ, август 22-де «Техниканы долу күштүү-биле ажилгаар» деп эгелет 150 кезек тиражыг листовканы үндүргөн.

Ол болза, районун бүгү механизаторларынын сеткил-сагышын хайныдырып үндүргөн болгаш ажилга илгил болган. Оон соонда комбайнчыларынын ажилынын темпини улам дүргөдөз. Чүл дизе, комбайнчы эш Бобков август 25-те 30 га кызыл-тасты кестирип, 57 тонна тарааны бастырган, Ряскин—29 гана, Храмцов—27 гана, Беспалов 26 гана кестиргенер.

Күш-ажылдын ындыг белик бүдүрүчүлүгү комбайнчыларынын ортузунда социалисттик чарыштын өзүлүгү непереп үнгенинин түнели болуп турар. Социалистик чарыш ам бүгү механизаторларыны хаара туткан.

Сталин аттыг колхозта парторганизиациянын (секретари эш Исаков) чоруткан агитас-массалыг ажилды мурнакчыларынын дуржулгаларын калбаа-биле непередирине дузалап турар. Агитхуудустун редакция коллегиясы (эштер Шербак, Болай-оол) агитхуудустарын хүн-бүрү, харын чамдык хүннерде ийнини үндүрүп турар.

Сани-оол, Уразов, Болай-оол, Долзатма болгаш өске-даа агитаторлар болза, комбайнчыларынын, бүгү колхозчуларынын ортузунда беседаларын, номчулгаларын, илеткелдерин үргүлүч чорудуп турар.

Ол колхозтун хову турлаанда радиоприёмник бар, кезээ колхозчулар радио дамчыдылганын дык чаруулар турар. Турлаада политиктиг болгаш чечен чогаалдын ынды-бүрү номнары мөөниетинген. Көргүзүп самбыразын хүн-бүрү үндүрүп турар болгаш солунуларнын сөөлүгү дузалаарынын районун харылзаа конторазындан шуут ап турар.

Районун культура бажынынын эш Полинцевке удурткан культура бригадасы, элээн хөй колхозтарга оюн концерт чүлдери күргүскен болгаш үргүлүчүлүгү турар. Тараа шөлдеринде колхозчуларга кино көргүзүлгелери база болуп турар.

Чамдык агитколлективтер лекция номчулгаларына көдээ ажил-агыйнын тускай эртемчилерин болгаш башкылары ажилдап турар. Дүжүт ажаап алышкыныга чокта чаа кирген «Кызыл партизан» колхозта партия организациазы ажаап алышкыныга киреринин мурнуу чарында агитас-массалыг ажилдын планын бадылап, аяа социалисттик чарышты организастап чорударын, көскү агитацияны удуртуун, агитхуудустарын үндүрерин харылаар кижилерин тодаргайлап айткан. Агитаторлары бригадаларга хуваап, оларнын семинарын эрттир-

ген. Элээн хөй агитаторлар хову турлааларын дерип тургузарына илдепкей киржип, 16 санныг лозунгуларын бижип, шилчир кызыл тукугаштарын кылган. «Көдээ ажил-агый артелинин Уставын шыныгы сагыр», «Коммунизмдин улуг тудуглары», «Делегейни улустары тайбын дээш демиселде» деп болгаш өске-даа темаларга лекцияларын башкылар белепкен турар. Ол лекцияларын хову ажилда, мал ажилында болгаш тудугда колхозчуларга, механизаторларга номчуур. Оон-биле чергелештир ВКП(б) райкомуну илеткелчери эштер Лебедев, Тушков, Лопсан-оол, Харченко болгаш өскелер колхозчуларга лекцияларын, илеткелдерин номчуп, агитколлективтерин ажилына практиктик дузаламчыны көргүзүп турар. Ам ВКП(б)-нин XIX съездинин ВКП(б) ТК-нын материалдарын парлап үндүргени-биле холбаштыр агитколлективтерде агитаторларынын семинарларын эрттирип турар.

ВКП(б)-нин XIX съездинин чыыдар дугайында дыннадыгы хурал, митингилерге таныжыг чугаалашка, районун ажилчы чону стахановчу элечте туржуп, чаа-чаа беликтен хүлээлгелерин боттарына алганнар. Сталин аттыг колхозтун колхозчулары күрүнө тараа дужаалгазынын планын сентябрь 5-те бүрүн күүседир, дүжүт ажаап алышкынын сентябрь 10-да доозар, ажил-агый чылынын төүчүзүнде ийтинин малын өстүреринин күрүнө планын дык ажыр күүседир, ону чылгыг болгаш тодуг кыштагалашкы-биле хандырып, тудуг ажилынын планын ажыр күүседир деп хүлээлгени алганнар. Оларнын үлгери-биле өске колхозтарда күш-ажылчы көдүрүлүшүн калбарып турар.

Ындыг болза-даа, бисте агитас-массалыг ажил шупту эки чоруп турар деп чугаалап болбас. Чамдык агитаторлар колхозчуларынын ортузунда агитация ажилын амга чидир чорутпайн турар, оларнын чамдыгы чонуну ортузунга бир-ле дугаарында агитация ажилын чорудар деп турар, ол чаа агитаторлары өөредир, дузалажыр ажил боттуг чорутумайн турар болгаш агитаторлары эргежок чугула материалдар-биле четче хандырбайн турар.

ВКП(б) райкомунун болгаш эге организациаларынын кол сорулгазы болза, агитас-массалыг ажилдын байдалын үнденин-биле экижидер дээш чогуур хемчеглерин алыры, партияжи-политиктиг ажилды ажил-агый айтыры-биле шың холбаштырып тургаш, районун мурнууда салдыган сорулгаларын чедишкенин күүседир болур.

Д. ШАВАГАНОВ.

ВКП(б)-нин Танды райкомунун пропаганда болгаш агитация килдизинин эргелекчизи.

Өвүр районда культура ажилдары

Чоннун бижик билбес чоруун узуткаар дээш

Өвүр районда бижик өөредилгези элээн шапкын темпи-биле чоруп турар. Колхозтарда болгаш сумуларда бижик билбес чорукту узуткаарынын бөлгүмнери дык хөй. Саглы сумузунуң «Кызыл туку» колхозында Хандагайты чеди чыл школазынын өөреникчилери Ангыр-оол, Конзан-Кара, М. Саяа олар үжен бижик билбестерни өөреткен.

Хандагайтыда «Коммунизмче орук» колхозка Очур, Валентина олар 20 бижик билбестерин, Лузда «Совет Тываның 5 чыл ою» колхозка Монгул-оол, Санчижал олар 38 бижик билбестерни бижикке өөреткен. Хандагайты чеди чыл школазынын өөреникчилери чагылыштанылгада бижик билбес чорукту узуткаар талазы-биле улуг ажилды кылганнар. Өвүрүн район эргелекчизи эш Папий-оол культурмейжилерге практиктик дузаны чедирип, оларнын семинарын каш удаа эрттирип, тетради, карандаш, номнар дээш өске-даа өөредилге херекселерин-биле эки хандырган. Культурмейжилер М. Саяа, Монгул-оол олар бижик өөредилгезин чорудары-биле чергелештир, колхозчулар ортузунга язы-бүрү темаларга хамаарышкан лекция, беседаларын база үргүлүч чорудуп келген.

Мынчангаш анык школачыларнын дузасы-биле бижик билбес дык хөй колхозчулар бижик билбес чоруктан кезээ-мөңгези-биле чарылган.

А. ХЕРТЕК.

Школачыларнын ажилы

Өвүр районун Хандагайты сумузунда бижикти билбес болгаш биче билир колхозчулары бижикке өөредиринин ажилы эки чоруп турар. Школа башкысы комсомолчу эш Сумьяа чагы үенин дургузунда бижик билбес 5 кижини бижикти билди кылдыр, бижикти биче билир 19 кижини эки билди кылдыр өөреткен. Анык башкы Сумьяа чону бижикке өөредир, колхозчу массанын культурут денелин белидери талазы-биле онза эки ажилдаш.

Ол ышкаш Хандагайты 7 чыл школазынын өөреникчилери комсомолчу Рая, Валентина, Деге олар чагыгы даштанылга үезинде чонуну бижикке өөредир талазы-биле алган хүлээлгелерин багай эвөө күүсеткенер. Ылангыя районун Саглы сумузунга бижикти билбес чонуну бижикке өөредир ажил онза эки чоруп келген.

Оон түнелинде чай дургузунда сумуга дык хөй чон бижикке өөртинген.

С. СЕДЕН.

Пропагандистернин ийи ай хуусаалыг семинары

Көдээле партия өөредилгелерин экижидер сорулга-биле ВКП(б)-нин Тыва обкому партия райкомнарынын болгаш хооркомунуң штаттыг пропагандистернин ийи ай хуусаалыг семинарын болгаш штаттан дашкаар пропагандистернин бир ай хуусаалыг семинарын эрттирген.

Семинарнын дыннакчыларында беликтен хевиринин бөлгүмнеринин удурткучуларына болгаш партия райкомнарынын штаттыг пропагандистеринге тарыштыр «ВКП(б) төөгүзүңүң допчу курауңуң», диалектиктиг болгаш төөгү материализминин база методика талазы-биле лекцияларын номчаан. Моон-биле калы улустар аразындыгы байдалдарын болгаш көдээ ажил-агый темаларынын талазы-биле лекциялар, илеткелдер база кылдыган.

Лекцияларын ВКП(б) Төп Комитетинин лекторлары эштер Иванов, Терновой, партия обкомунуң болгаш-хооркомунун удуртур ажилдакчылары номчуп эрткен. Ол ажилга политиктиг болгаш эртем билгилерин непередиринин

Бүгү-эвилел ийитилелин кежи-гүнери, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемчилерге база киришкенер.

Партия обкомунун организастааны ол семинарларнын дыннакчыларына обкомунун мурнууда амгы ажил-агый, культура, политик талазы-биле сорулгалар дугайында ВКП(б) обкомунуң секретари эш С. Тока өөредилгелиг илеткел кылган. Олар ам практика кырынга ажилдаары-биле хамаарышкан районнарынче чорукканнар.

Коммунисттерин болгаш партия, совет активчилеринин политиктиг билени белидир айтырыг амгы үезде кажангызындан-даа артык негелдиг. Ол талазы-биле район төптеринге пропагандистернин семинары ылангыя Барыш-Хемчик районга элээн дуржулгалыг эрткен. Кызыл хоорайда партия өөредилгелери сентябрь 1—2 хүннеринде эгелей берген. Районнарга ол ажилдын бүгү белекелдери сентябрь 15-те доостур.

Чылгы малдын уксаа шынарын сайзырадып турар

Чөөн-Хемчик районда «Кызыл тараачын» колхоз чылгы малдын уксаалыг шынарын сайзырадырынче улуг кичээни салып турар.

Ол колхоз 1951 чылда Чадаанада күрүнениң айт кайжазынын конторазындан чылгы малдын эдержилгезинге ажилгаары-биле Бүдэйноочу болгаш дон уксаанын үш аксырларын тур алгаш, эдержилгени чоруткан. Оон түнелинде колхоз бо чылдын эки уксаалыг 56 кулунарны алган. Оон иштиңде бөдөөлүчү уксааның «Сылдыс» деп шөлалыг аксырынын эдерген 20 белири шупту төрөөн.

Урелиг аксырларнын шупту кулунары бодунун ада уксаазын дө-

И. КОНГАР.

Киноустановканың ажилы экижип турар

Кызыл көдээ районун Баян-Кол сумузунун девискээрине бир көжер киноустановканы болгаш бир турум киноустановканы бо чылдын март айда организастап тургусуулаан. Бо аразында олар чурттагы чонуну ортузунга кино көргүзүүнү үзүктелешкенин чок чорудуп келген.

Киноустановканын кайызы-даа санастары чурттагы чонуну бурүзүңгө эвээш эвези-биле организастап, көрүкчүлери хөйү-биле хаара тудуп тургаш, акша чымдазынын планын ай санында үргүлүч ажыр күүседип, күрүнө элээн хөй орулганы кириген. Оларда ажилдап турар киноустановканын ажилга харысалгалыг, эг-херекселге камныг болуп турары-биле санастар үезинде апаратура үрелир, авариялыг таварылга болур, кино-чурук четче көргүстүмөс хире четпес байдал

С. КАЛЗАН.

КӨДЭЭГЕ ПОЛИТИКТИГ АЖЫЛДЫН ДЕННЕЛИН БЕДИДЕР

Улуг баштычы болгаш башкы эш И. В. Сталинга чоруткан чагаага алган социалисттик хүлээлгелерин күүсеттишпаан, Совет Тыванын тараажылары боттарынын кызыкмак-кай күш-ажылы-биле бо чылын элбек дүжүттү өстүргөн. Колхозтарын чагай тараалары ховуларда далай ышкаш шийгайндар чалгып турар.

Областык көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилери күсүкү дүжүт ажаап алышкынына политиктиг болгаш бүдүрүлгечи белик көдүрүлүшкүн-биле ужурашканнар. Областык көдээ ажил-агый ажилдакчыларынын дүр хүлээлгези болза, дүжүттү кыска хуусаада чидирг чокка ажаап алыры, тараа белекелелин күрүнө планын хуусаа бетинде күүседир болур.

Эш Сталинга чоруткан чагаага алган хүлээлгелерин чедишкенин күүседир дээш комбайнчылар, колхозчулар кызыкмак-кай ажилдап турарлар. Көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилеринин ортузунда социалисттик чарыш хүн-бүрү калбарып турар.

ВКП(б)-нин элечтегил XIX съездинин 1952 чылдын октябрь 5-те чыыдылар дугайында ВКП(б) ТК-нын доктаалыга совет кижилер улуг көдүрүлүшкүн-биле ужуражып турар. Бо өөрүшкүлүгү дыннадыг бистин областык ажилчы чынарнын политиктиг болгаш бүдүрүлгечи чаа илдепкейин бүгү совет дузаста ышкаш хайныдырып үндүргөн. Партиянын XIX съездинин совет кижилер боттарынын бүдүрүлгечи чаа чедишкени-биле демделээр, төрөзү күрүненин күчү-шымалын быжыглаарына боттарынын салымшыкын кириер дээш демселеп турарлар.

Амгы үезде, тараа дээш демселден изиг-түлүк хүннеринде колхозчулар болгаш механизаторлар күш-ажылга социалисттик эауунуң үлгери-

Н. КУРБАТСКИЙ,
ВКП(б) обкомунун пропаганда болгаш агитация килдизинин эргелекчизи.

ажылче шын организастап шыдаанын херечизи болур-дур. Хөй-хөй комбайнчылар, хол кадыры-биле тараа кезип турар, тараа сөөртүп турар колхозчулар ажилдык баштайгы хүннеринде эгелээш-ле үлүг-нормазын ажыр күүседир турарлар.

Чаа-хөлчүлериң чедишкенин чажыды болза, ВКП(б)-нин Чаа-Хөл райкомунун ажил-агый сорулгаларын күүседирин партияжи-организастыг болгаш партияжи-политиктиг ажил-биле шын холбаштырып шыдаанында болур-дур. Дүжүт ажаап алышкыны эгелээринин мурнууда ВКП(б) райкомуну коммунисттерин күчүн ажил-агыйнын шийтирилгил устакторунага таарыштыр хуваап тургускан. Партия райкомуну хову турлаанга чорудар политиктиг ажилдарын тодаргай планын чогаалдып тургускан. Агитаторлары чорудар ажилда талазы-биле эки сургап өөреткен, олар ам үезде колхозчулар ортузунда политиктиг ажилдарын чорудуп турар. Агитаторларнын хүлээлгези б.ч.ч.ч. эш Сталинга чоруткан чагаага алган хүлээлгелерин күүседирине колхозчуларын болгаш механизаторларын күштерин эвилелдээр болур.

Боттуг удуртулга болгаш массаның ортузунга политиктиг ажилдын калбарышкыны дүжүт ажаап алышкынына болгаш күрүнө тараа белекелелин ажилына чедишкенин болурун хандырып турар.

Колхозчулар ортузунга агитас-массалыг ажилды ВКП(б) Улуг-Хем райкомунуң база эки чорудуп турар. Партиянын область конференцияна болгаш ВКП(б)-нин XIX съездининге күш-ажылчы чаа-чаа чедишкенин ужуражыры дээш, колхозчулар ортузунда 80 анык агитаторлар болгаш пропагандистер полит-массалыг ажилды чорутушаан,

ажылга боттарынын үлгери-чижээн көргүзүп турарлар. «Свобода труда», Киров аттыг, Мичурин аттыг колхозтарда партия эге организациаларынын агитаторлары агитхуудустарын чогуур хуусаазында үндүрүп, беседаларын, солун номчулгаларын үргүлүч чорудуп, дүжүт ажаап алышкынында болгаш күрүнө тараа дужаалгазында ажилдап турарларын социалисттик чарыжынын түнелин үндүрүп турарлар. Ол чорудуп турар полит-массалыг ажилдар колхоз ажилында болууну түнелин көргүзүп турар. Колхозчуларын хөй кезип күш-ажылга ак-сеткилдиг чоруун көргүзүп, үлүг-нормазын үргүлүч ажыр күүседип турарлар. Улуг-Хем району областык районнарынын аразында социалисттик чарышка мурнакчы черлерин бирээзин эжелеп турары билдингир.

Дүжүт ажаап алышкынын үезинде массанын күчүн эвилелдээринин талазы-биле улуг ажилдарын хөй-хөй культура чырымшыкынын албан черлери чорудуп турар. Чижээ, Сарыг-Септин культура бажыны ховуларда дүжүт алышкынына ажилдап турарларга концерт көргүзүрине тускай культура бригаданы чоруткан, ол бригада колхозчуларда солун концерттерин көргүзүпчоруп турар. Бий-Хем районда колхозчуларга кино-чурук көргүзүлдэи эки организастатыган.

Ынчалза-даа, дүжүт ажаап алышкынын чугула кампаниянын үезинде көдээ ажил-агыйнын ажилчилеринин ортузунга полит-массалыг ажилдарын организастап турары ВКП(б) обкомунуң негелдизинге ыракта четпейн турар.

ВКП(б)-нин хөй-хөй райкомнары ажил-агый сорулгаларын шийтирлээрин партияжи-политиктиг ажилдарын чорудары-биле холбаштыраарына ам-даа өөренип ап шыдавайн

турар. Чижээ: Тес-Хем районун колхозтарында агитаторларын үнү ховар дынналып турар. Ында көргүзүг агитациазы чедимче чок ажылга-тыннып турар болгаш хову бригадаларынын турлааларында агитхуудустарын кончуг ховар үндүрүп турар.

Ол ышкаш улуг чызылдары ВКП(б) Барыш-Хемчик райкомуну болдуруп турар. Районун партия организациазынын удурткучу ажилдакчылары колхозтарга чорашап колхозчулар ортузунга политиктиг ажилдарын чорударын организаставайн турар болгаш политиктиг илеткелдерин ховар кылып турар. Район төвүнде тараа хүлээп алырынын пунктузунга хүн-бүрүдө-ле 100 ажыг колхозчулар ажилдап турар, а оларнын ортузунга чагыс лекция-даа, беседа-даа кылдырмаан. Дык хөй колхозтарда хана солуну чок, а бо дугайы ВКП(б) райкомунуң удурткучуларынын бестин дүврөтпейн турар.

Амгы үе болза, эш Сталинга чоруткан чагаага алган хүлээлгелерин күүседир дээш демселден шийтирилгил үези болуп турар.

Көдээниң партия организациаларынын чугула сорулгазы болза, колхозтарын баштаар черлеринин, МТС-тер, совхозтар директорларынын ажил-чорудулгазын контролдоп хынаар эргезин долузу-биле ажилдап тургаш, дүжүт ажаап алышкынын болгаш күрүнө тараа дужаалгазын чедишкенин чорударын хандырып болур.

Политика болгаш ажил-агый талазы-биле бо чугула кампанияны чедишкенин эрттирери партия организациаларын талазындан колхозтарын ажил-агый болгаш политика талазы-биле амдыралына удуртулганын денелинден, массаның ортузунга политиктиг ажил-

ды канчаар организастап чорудуп турарында, база организакы болгаш эгелекчи чорудундан улуу-биле хамааржыр.

Агитас-массалыг ажилды күштөлдүрерине улуг харысалга агитаторларга хамааржып турар. Агитаторлар большевикчи сестерин массаге непередир, күш-ажылга боттарынын үлгери-чижээн көргүзүп, колхозчу массаларын боттарынын соо-биле күш-ажылчы чедишкенин-жерге эдиртир сорулгалык. Көдээниң бүгү коммунисттеринин болгаш агитаторларынын эш чугула сорулгазы болза, ВКП(б)-нин XIX съездинин директивазынын төлөвилелин өөринерине колхозчуларын, МТС-терин болгаш совхозтарын ажилчыларын, база бүгү ажилчы чынарнын сырый эвилелдээр болур. Ам үезде партия организациаларынын иштиги ажил-чорудулганын ажилдап турары болгаш партияжи-политиктиг ажилдар дугайында чугула айтырылганы чугаалажып шийтирилээр ужурулур.

Партияжи-организастыг болгаш партияжи-политиктиг ажилды экижидери партия райкомнарынын талазындан эге организациаларга негелдени күштөлдүрерин негез турар. Эге организациаларга райкомунуң удуртулганы боттуг болгаш чогуур өйүндө болур ужурулур.

Көдээге политиктиг ажилды чорударына удуртулганы күштөлдүрери, массаның ортузунга агитация ажилын шынарын белидери бистин областык ажилчы чынарнын социалисттик чарышты улам калбартырып, ВКП(б)-нин XIX съездининге төлөпиг ужуражыры, улустарын улуг баштыкчы болгаш башкы эш Сталинга чоруткан чагаага алган хүлээлгелерин күүседирин хандыраар.

Совет Эвилелинге чораанының дугайында кыдат тараачыннарның чугаалары

ПЕКИН. Кыдат тараачыннарның төлээлеринин Совет Эвилелинден эеп келгенине алдар болдурган күлөп алышкын сентябрь 1-де кыдат-совет найыралдың нийтиленгине болган. Нийтиледдиң даргазының оралкычы У Юй-чжан күлөп алышкына чүве чугаалааш, Кыдаттын көдээ ажил-агынын мурнакчыларына байыр чедирген.

ССРЭ-ге чораанының дугайында сактышкынарны, колхозчу тургузгуну артык күштүүнү дугайы, совет колхозчуларның бай-шырак болгаш културлуг амырларының дугайы кыдат тараачыннарның төлээлеринин кежигүнери чугаалааннар.

Төлээниң кежигүну, чуртта ат-сураа калбарган, күш-ажылдың маадыры Ли Шунь-даниң медеглээн болза:

Совет Эвилели чаа Кыдаттын эң эки өнүү болур деп чүвени ССРЭ-ге баарымын мурунда-ла билип турган мен. А бисти акыдузма өзү-биле күлөп алган совет чуртка баргаш, бистиң ийи улуг уластарымыстың найыралың бу-

зулбазыңа улам ханызы-биле бүзүредим.

Көдээ ажил-агыны коллективизастаар, механизастаар болгаш электрижер талазы-биле Совет Эвилелиниң чедип алган чедишкенинин бис улам кызыкмаккай өөренир бис. Чана бергеш, мен совет колхозчуларның мурнакчы дуржулгазын улам эки өөренип, совет агротехниканың чедишкенинин улам күжүннишкини-биле пропагандалаар мен деп Ли Шунь-да чугаалаан.

Кыдат тараачыннарны найыралды-биле күлөп алганы дээш совет ажилчы чоннарга болгаш совет чакка өөрүп четиргенин төлээлеринин мурундан кыдат-совет найыралдың нийтиленгени секретари Цянь Цюнь-жуй илереткен.

Кыдат улустун баштыңызы Мао Цзе-дунга, бүгү дөлөгейниң улустарынын мерген угаанын башкызы, совет улустун эң эки өнүү эш И. В. Сталинга алдар кылдыр салган йөрээлдерин күлөп алышкына олуршканын динмиттиг адыш чаккашкыны-биле ужурашканнар. (СЭТА).

Совет стахановчуларның методу-биле

СОФИЯ. Монархо-фашистиг кулданышкындан хосталганың байырлары сентябрь 9-тун хүнүнү болгар ажилчы чоннар үлөтпүргө, транспортка, тургузушкунга болгаш көдээ ажил-агыга чаа-чаа чедишкениниң ужураштыр.

Күш-ажылдың мурнакчы совет методтарың ажилга массалык-биле непердеринин лозунгу-биле байырлап мурунун чарыын чер болганда чорудуп турар. «Шагметропром» деп үлөтпүр бүүдүргөниң коллектив совет стахановчуларның үлөгери-биле ажилдавышаан, димитрович беш чыл планын үш чыл чеди ай дургузунда күшүктен. Ам бүүдүргө хосталган хүнге алдар кылдыр бүүдүргө темпизин бедидерин үргүлчүлөп турар.

Совет новаторлар Мария Левченко, Григорий Муханов оларнын методтарың чедишкениң ажилгаанын түгүнелинде Вилко Червечков аттыг машина тудуунун заводунун коллектив ийги кварталдың планын 135 хуу күшүктен болгаш чүгле май биле июнь айларда 90 муң хиревти камнап алган. (СЭТА).

Варшаваның катеп тургузушкуну

ВАРШАВА. Варшаваны катеп тургузарының айы сентябрь 1-де эгелээ. Баштайгы хүнден эгелээш-ле ийи муң ажилчы чоннар Всила хемнин кыдында култура бол-

гаш дыштаналга паркың тудууга болгаш өске-даа черлерге ажилдааннар. (СЭТА).

Герман Демократтыг Республиканың улустун палатазында

БЕРЛИН. АДН агентиледин медеглеп турары: Министрлер Чөвүлелиниң сүмезин күлөп алыр болгаш палатаның хуралыңа бүгү-ниитинин хостуг сонгулдаларын чорударынын таарымчалык байдалдарын хылап көөрү-биле неместерниң боттарындан тургустунган комиссияны тургузарының дугайында Совет Эвилелиниң саналын канчаар көрүп турарын

тодаргай көргүзөр деп Герман Демократтыг Республиканың улус палатазы бодунун август 29-тагы хуралыңа доктааткан.

Президиумун шийтпирлээниң өзү-гаар улус палатазы бодунун 25 дугаар хуралыңа 1952 чылдың сентябрь 5-те чыгыр. (СЭТА).

Румынияда хоралакчыларның, үрегдекчилерниң болгаш диверсантыларның бөлүүн шийткен

БУХАРЕСТ. Хоралакчылар, үрегдекчилер болгаш диверсантылар бөлүүнүң херезиниң талазы-биле Поарта Алба хоорайга болган суд чорудулгазына шериг прокурору Овидиу Теодореску херектээнерни эң каржызы-биле ялаларын негеп чүве чугаалаан болгаш херектээнерниң камгалакчылары база чүве чугаалаан, оң соонда суд чорудулгазын даргалап турган киж херектээнерге сөс берген. Улус демократиязының өзү-чурумунга удур өжээниң ажил-чорудулганың талазы-биле боттарының бурулуун херектээнер шупту билингенер.

Бухарест. Херектээнер Джердеску Топазелуну, Никита Думитруну, Аурел Розейни, Николае Василескуну болгаш Петре Чернеаскуну өлүрүп шаажылаар деп шериг трибуналы шийткен.

Херектээнер Николае Франгопол, Мирча Чоралчу олар бүгү назыны-нын дургузунда албадалдык ажилга шийтиргенер: Опришан Ионескуну, Константин Ионескуну болгаш Петре Виеруну 20 чыл дургузунда албадалдык ажилга шийткен.

Ажилчы чоннарның суд хуралыңа олурдушкан хөй саныг төлээлекчилер шериг трибуналы шийткени динмиттиг адыш чаккашкыны-биле күлөп алганнар.

Судтун шийткени номчаан соонда Поарта Алба хоорайың Топ шөлүге ажилчы чоннарның хөй муң киж кирижикчилиг митингизи болган. Митингиниң киржикчилери болза, судтун шийткени улуг көдүрлүүшкүн-биле деткип, улустун дайынынарның хоралакчы чорунун уруктарың кыска хуусааның дургузунда чок кылыр болгаш тудуг ажилдарының планын хуусаа бетинде күүседир деп хүлээнгенер. (СЭТА).

Патриотчу солдаттарны шийткенинге белги ажилчы чоннар удурланып турар

БРЮССЕЛЬ. Шериг албанының хуусаанын узатканыга удурланган удурланышкының чыскаалыңа кирип турган 16 солдаттарны үш чыл ийи айлар чедир хуусаада карабаны хоругдалыңа шийткен шериг трибуналы шийтпиринге удур шийткениң белгияда улам калбарып турар.

Солдаттарны шийткенинге удурланышкынын илередиң турар болгаш оларны доп-дораан хостаарын негеп турар хөй саныг хуусаларны коммунист партияның чер-чер комитеттери болгаш организациялары, Белгияның аныктары

тарадып турар деп «Драпо руж» солун бижээн.

Заводтарга болгаш фабрикаларга, шахталарга болгаш ажилчылар суурларыңа болгулаан митингилер болгаш хуралдарга ажилчы чоннар болза, шериг трибуналы шийтпиринге удурланышкының резолюцияларын үндүрүп турганнар.

Шериг трибуналы шийтпиринге удурланышкынын демдээ болдурган ажил сокадышкыны дика хөй бүүдүргө черлеринге болгаш шахталарга болгулаан. (СЭТА).

Англи ажилчы чоннар боо-чепсекти эндере кылып турарыңа удур Британ тред-юнионнарның конгрезинде

МАРГЕТ. (СЭТА-ның тускай корреспонденти). Британ тред-юнионнарның конгрезиниң сентябрь 2-де эртенги хуралыңа чингине чөвүлөдү илеткениң дугайында чугаалажып көөрү үргүлчүлээ. Үлөтпүр бүүдүргөлеринде медицина хандырлганың экижидерин негезин элэн каш резолюцияларны болгаш кырып-назылааннарга болгаш өскелерге-даа ашка дузаламчызын улгатырарын негезин резолюцияны конгресс үндүргөн.

Элэн каш профвиледеринин саналдааш, деткээни кол-кол резолюциялар болур «катап чепселенишкени болгаш национал экономика», «катап-чепселенишкени болгаш табын» деп резолюцияларны чугаалажып көөрү хүн айтырынын төп пунктуну болуп турган. Чурттуң экономиказыңа аар-берге чоруктун түнелинде болган болгаш улам күштелип турар күштелишкениң дугайында дүвүрээни баштайгы резолюцияда айтып турар. «Дайын белектелиңе удурларың — бирезде, табын керээниң чарар сорулгалыг беш улуг күрүнелерин чөвүлөп хуралын чыылдырарын; ийде, Германияны болгаш Японияны катап эндере чепселээрин хоругдаларын хандырары болгаш бүгү чурттарны боо-чепсектерин чоруту кызырарың хемчеглерин Катышкан Националларын Организацияның дамчыштыр дугурушканың үндөзүлөш чүлөп алыр; үштө бүү-ле мөлчүктөн улустарга хостуг чорукту болгаш бот эрге-чагыргалыг болур чорукту бээр хандырар политиканы чорударын чазактан негезинде ажилчы шийткениң бүгү-ле кезектерин мөвнээринче» чингине чөвүлөдү резолюция кыйгырып турар.

«Катап чепселенишкени болгаш табын» деп ийи дугаар резолюцияда чугаалап турары болза, «бүгү делегейде дүшкүрлүг байдалды болгаш дайынның айылын чүгле улуг күрүнелерин бот-боттарының аразында дугурулганың дузазы-биле чайлады болур». Делегейде дүшкүрлүг чорукту шынап-ла кошкандыр болгаш табының хандырар, оң иштинде Катышкан Национал Организацияның дамчыштыр моон алаанда бүгү-делегей дугурушталары: 1) чепселенишкениң кызырарың болгаш эргежок чүгүлө инспекцияны база контролду тургузарының дугайында; 2) шийткени инспекцияны болгаш контролду тургузушаан, атомнуг болгаш бактериологтук чепсекти хоругдарының дугайында база атомнуг энергияны шуут табын сорулгаларга ажилдарының дугайында; 3) улустун амырлар денелини бедидер дээш, бодунун политика талазы-биле тускай турар чорун тодарадып алырны оң эргезин кызыгарлава сээш жокундагы районнарның экономнуг хөгжүлдениңе дуза көргүзериң дугайында дугурушталары хандырар бүгү-ле хемчеглерин пропагандалаар болгаш деткиричле ол резолюция кыйгырып турар.

Төлээлерниң талазында удурланышкынар турза-даа, резолюцияларны хостуг болгаш бүгү талалыг чугаалажып көөрүңе шаптыктап турар чурумну чингине чөвүлөдүң, хоп-мегечи бодалгаларны чылча-үстүкү кижилериниң албадалы-биле күлөп алган.

Британияның тред-юнионнарның конгрезиниң чингине секретари Тьюсон табын дугайында резолюцияларга удурланып, чепсекти эндере бүүдүр чорукту деткип турар оң мурундагы шийтпирлерин деткип чүве чугаалаан.

Ийи резолюцияларның талазы-биле санал-оналдар үезинде чүве чугаалаан кижилер болза, табынга удур кол-ла айыл Американың чаргыкчы бөлүктөринде хамааржып турар деп медеглеп, буржуаз пропаганданың хоп-мегечи бадаткалары турза-даа Совет Эвилели табын тургузушкун-биле иштелген деп бадаткап турганнар. ССРЭ-ниң улус ажил-агынын хөгжүдериң чаа беш дугаар беш чыл планының кол улганышкыны болза, совет улустун чаагы амырларын улам бедидер болур деп медеглөвөшаан, ол планын табын характерин хөй-хөй төлээр айткан.

Бирги резолюцияны кирип тура, тудугчу-монтажчыларның профвиледериниң чингине секретари Джек Стэнли болза, Англияның национал орулганың барык 50 хуузу дайын белектелиңе болгаш эртен дайын үезинде үнгөн чарыгалдарга барып турар деп медеглээ. «Орулгаларны тургузушкунуңа эвес, а үрегдээшкениңге ынчаар ажиллаар чорук бистин экономикамыска өлүңүп сальдары халдадыр болгаш ажил чокталыр чорукту, база бир эвес амгы политика ол хевээр турар болза, чизиниң чок улам күштелип бергелери болдурар» деп ол чугаалаан.

Беш улуг күрүнелерин чөвүлөп гаш өске-даа протвиледерин, оң медеглээни болза: «Ол негелде болза, организастатынган ажилчы шийткениңинде-даа, оон дашкаар-даа турар миллион-миллион ажилчыларның негелдези болур деп бадаткап турар бис».

Бир дугаар резолюцияны тапкы үлөтпүрүнүң ажилчыларының профвиледериниң төлээлекчилери болгаш өске-даа профвиледери, оң иштинде өрт өжүрелерин профвиледи, автомобиль үлөтпүрүнүң ажилчыларының национал профвиледи болгаш тудуг ажилчыларының катышкан профвиледи белгээнер.

Политиканың катап чепселенишкениге хамааржып турар айтырыларын англи чазак эвес, а Вашингтон шийтпирлер турар чорукту чингине чөвүлөдүң илеткениңе долзуу-биле тооп көрбей турар деп ол профвиледели чингине секретари Джон Хорнер айткан. Нью-Йоркка Эйзенхауэрниң дайызырак чугаалар кылып турганын Джон Хорнер чылча шаап шүгүмчүлөргө, төлээлер адыш чаксап турганнар.

Ийи дугаар резолюцияны машина тургузушкунуң катышкан профвиледериниң мурундан ол профвиледелин күүсөмунүң кежигүнү Джоуэл Скотт кирген. Катап чепселенишкениң программасы Англияның экономиказыңа буурашкыны сальдар көргүскен деп чүвени ам шупту минип турар деп ол чугаалаан.

Совет Эвилелиниң даштыкы политиказының адынга кылып турар чурумну чингине чөвүлөдүң, хоп-мегечи бодалгаларны чылча-

шаап илеретпишаан, оң медеглээни болза: чурт бодунун амырлар денелини бедидип, табын үлөтпүр хөгжүлдениң программасын калбартып тургаш, оон-биле кады дайынга белектенип турар деп чүвени бодаар-даа аргажок чүве-дир.

Совет Эвилели «кымга-даа халдарын бодавайн турар болгаш дайыны күзөвейн турар» деп ол чугаалаан.

Котельшиктерин болгаш судно тудугчуларының профвиледериниң төлээлекчизи Финлей Харг ол резолюцияны деткээ болгаш Совет Эвилелиниң, база улус-демократтыг чурттарны боттарының шийли алган оруу-биле бурунгаарлаашкынына барың чүкте кзынды-даа чепселенишкенин моондактап шыдавас деп медеглээ. Кореяда, Малайяда хоозурадышкынар болгаш үрегдээшкенин империализмни көөр хөң чок чорукту хайындарган деп Харг медеглээ.

Моон-биле эртенги хурал доозулган.

Хүндүскү хуралга санал-оналдар үезинде профвиледериниң барың үездиг баштыңыны реаксылыг чугаалары кылганнар.

Катап чепселенишкени «тайбынны сонургалдарыңа» херектиг кылдыр боттандырып турар ышканы чүве-дир деп Тьюсон бодунун түнел сөзүңе база катап бадаткаан.

Оң соонда резолюцияларны бадаткаашкына кириген. Улуг-улуг профвиледерини мандаттар-биле эледи алыр арганы чингине чөвүлөп кылып тургаш чедип алганы-ң түнелинде резолюциялар күлөп алдымай барган.

Бодунун илеткени бүүнү-биле бадаткап алырын чингине чөвүлөп ыччангаш, чедип алган. Ол илеткеге удур 1450 муң бадаткашкынар болган.

Эртем ажилдакчыларының ассоциациязынын, бактериологтук чепсекти ажиллап турар чорукка удурлашып, база ол чепсекти ажилдары хоругдар бүгү-делегей дугурушталары КНО-ну дамчыштыр чедип алырны англи чазакты кыйгырып турар резолюцияны баштай чугаалажып көөрүңде ойталап, оң соонда шуут күш чок болдурар деп оралажып тургаш чингине чөвүлөп улуг аштырышкына таварышкан. Хуралды даргалап турган Дикниң кыйгырыңа удур төлээлер болза, резолюцияны чугаалажып көөрүң чедип алганнар.

Резолюцияны кирип тургаш, доктор П. У. Брайан болза, бактериологтук чепсекти ажиллап турарыңа удур киленээшкени Англияны бүгү бөдүүн кижилериниң киленээшкени кылдыр илереткен.

Чингине чөвүлөдүң бир талалакчы болза, конгресс бадаткашкын чорутпайн даразындагы айтырыгже шийлип кириң деп санал кирген, оон ол кажар аргазы база-ла чедишкени чок болган. Ол резолюцияны база чүк чок кылыр деп бодал алгаш, чингине чөвүлөдүң талалакчылары мандаттар-биле бадаткашкыны белгээнер. Резолюцияны хөй кезин 269 муң бадаткашкынар-биле күлөп алган деп динмиттиг адыш чаккашкыны ала-биле чарлаарга чингине чөвүлөдүң талалакчылары эпчоксунуп кайгааннар. (СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустун армиязының Кол командьаланың дыйнады

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демократтыг Республиканың Улустун армиязының Кол командьаланың сентябрь 2-де медеглээни болза:

Кореяның Улустун армиязының катышкыны кыдат улустун эки-турачы кезектери-биле кады тусту черлеринге ужур-дузалыг тудуушкуннар чорударын үргүлчүлээ. Адыгы-ачыларның отрядтары сентябрь 2-де дайының 2 самолөдун аңдара аткан. (СЭТА).

Японияның шериг-далай флудун катап тургузуп турары

ТОКИО. «Майници» солунун медеглеп турары болза, далай кзмгалааның корпусуңа ортумак болгаш биче командирлер составын белектээр техниктиг школаны Оксосу хоорайга апрель айда тургузушкын япон чазак бодал турар. Школага 500—600 кижини күлөп алыр. (СЭТА).

Бонн парламентиң чыылдырар дугайында негелде

БЕРЛИН. Барың чүктүң үш күрүнелерин совет нотаны чугаалажып көөрү-биле боннун федералдыг парламентиң доп-дораан чыылдырары Германияны коммунист партиязы-биле кады негезин сүмелеп турар чагаалары Бонн парламентиңе коммунист фракция августун 29-та социал-демократтыг партияның фракциязыңа болгаш федералдыг эвилелиң фракциязыңа чоруткулаан.

Совет Чазактың нотаның дугайында Герман Демократтыг Республиканың Министрлер Чөвүлелиниң чазак медеглелин федералдыг парламент база харьуга чугалажып көргөн турарын ол чагааларда база сүмелеп турар. (СЭТА).

АКШ-та үндүрүглер өзүлдезиниң дугайында Рейтер агентилелиниң медеэзи

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң Нью-Йоркта корреспондентиңиң дамчытканы болза:

АКШ-тын национал үлөтпүр конференциязының Чөвүлелиниң сентябрь 1-де медеглээни өзүлгөр алырга, корей дайыны, чепселенириниң программасы болгаш амгы үезде үндүрүп турар өске-даа күрүне чарыгалдары болза, делегейни ийи дугаар дайынының түдүктээшкениниң үезинде американнарга таваржып турган чарыгалдардан ам чурттакчы киж бурзунге 22 хуу көвүдөп турар. (СЭТА).

СУД ЗАЛЫНДАН

Чоокта чаа Сүт-Хөл районун Суг-Аксы суурга Тыва автономнуг областың суду, ол районун Хөр-Тайга сумуңда Сталин атыг колхозтун даргазынын түр хүлээлгезин күүсөдип турган Ондар Даваа болгаш ол колхозтун санакчызы турган Ооржак Чөңүккөй оларны самчыгдалкы-оор херез көргөн.

Ондар Даваа болгаш Ооржак Чөңүккөй олар колхозтун удуртуп ажилыңа турган дугуруп чугалажып алгаш, ол колхозтун 4 инээ, 11 чылды мадын өлүрүп чип, самчыгдалкы судтан илереткен. ССРЭ-ниң Дээди Совединиң 1947 чылды июнь 4-те үндүргөн Чарлының 4 чүүлү-биле оорларны 15—15 чылда хосталгазын казып шийткен.

Оң-биле чергелештир районун болгаш колхозтун чамдык ажилдакчылары көдээ ажил-агы артелиниң сталинчы Уставын урөп, колхозтун нийтилештирген малдарын соп чип төгөчөлөп турганы судтун чорудулганында илерээ. Чижээ, ол колхозтун даргазы турган Шокпаа 4 хойну, районун көдээ ажил-агы килдизиниң зоотехниги Сегленей бир хойну, колхозта партия организациязының секретари турган Бегзиваа бир бени боду соп чези, бир бени адазы Суванга берген болгаш Сарыг-оол 2 баш инектерни боду соп чигени илерээ. (СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Иран нефтини националиастаар дугайында айтырыг

АНГЛИ-АМЕРИКТИҢ ИРАН ЧАЗАККА ЧАА АЛБАДАШКЫНЫ

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң Вашингтондан дамчыткан даңды-дың өзүлгөр алырга, нефть үлөтпүрүн болгаш чурттуң нефть байлыктарын националиастаар дугайында иран чазактың шийтпир-биле холбаштыр үнүп келген маргылдааны таарыштырары дээр гаарыштырлыгың планын Катышкан Штаттар болгаш Англия август 30-де саналдап кирген.

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң Вашингтондан дамчыткан даңды-дың өзүлгөр алырга, нефть үлөтпүрүн болгаш чурттуң нефть байлыктарын националиастаар дугайында иран чазактың шийтпир-биле холбаштыр үнүп келген маргылдааны таарыштырары дээр гаарыштырлыгың планын Катышкан Штаттар болгаш Англия август 30-де саналдап кирген.

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң Вашингтондан дамчыткан даңды-дың өзүлгөр алырга, нефть үлөтпүрүн националиастаар дугайында айтырыгы Ираның иштиги политиказының томуларынын ол «панда» көрүп турар.

Бир эвес үстүнде айткан пункттарын иран чазак күлөп аптар болза, Трумэнниң болгаш Черчилльниң «планын» өзүлгөр кандыг болуру дээр, а) шаандагы англи-иран нефть компаниязы болза, «20-ден 30 миллион доллар чедир өртөкти нефтини доп-дораан садыглары-биле Иранда бар турар нефть курлар-ырыларын үндүрп ужурул», б) Иранче үндүрүп экспорт талазы-биле болгаш англи стерлинг валютазы Ираның ажилдарының талазы-биле кызыгарлардыны Англия эвээждир болгаш в) «бюджет айтырынын шийтпирлээниң дузалаары-биле 10 миллион долларын иран чазакка Катышкан Штаттар доп-дораан бээр».

Ол саналды Иран премьер-министр Мосаддыка президент Трумэнниң болгаш премьер-министр Черчилльдин боттарының хууда кыйгыры хевирлиг кылдыр кылган.

Агентиледий даңдыдып турары-биле алырга, ол «планын» Мосаддыка Тегеранда англи болгаш америк төлээлекчилер август 30-де дамчыды берген. Мурунда турган англи-иран нефть компаниязының Иранга 18 айларны мурунда националиастаатырыпкан өңчүзүң ол компанияга төлээриниң дугайында айтырыгы бүгү-делегей судуче шийчидерин; «Ирандан делегей рывогунче нефтини катап үндүрүп эгелээринге херек хемчеглерни чору-

Бир эвес үстүнде айткан пункттарын иран чазак күлөп аптар болза, Трумэнниң болгаш Черчилльниң «планын» өзүлгөр кандыг болуру дээр, а) шаандагы англи-иран нефть компаниязы болза, «20-ден 30 миллион доллар чедир өртөкти нефтини доп-дораан садыглары-биле Иранда бар турар нефть курлар-ырыларын үндүрп ужурул», б) Иранче үндүрүп экспорт талазы-биле болгаш англи стерлинг валютазы Ираның ажилдарының талазы-биле кызыгарлардыны Англия эвээждир болгаш в) «бюджет айтырынын шийтпирлээниң дузалаары-биле 10 миллион долларын иран чазакка Катышкан Штаттар доп-дораан бээр».

ЛОНДОН. Тегеран радиозунун даңдыдың өзүлгөр, Лондон радиозунун дамчыдып турары-биле алырга, Трумэн биле Черчилльдин саналы «иран улуска эки чүве көргүспейн турар-дыр» деп Ираның премьер-министри Мосаддык Англияны херектеринге бүүрөтпирген кижиге болгаш америк элчине медеглээ. Иран чазактың саналы-биле ол саналдар черле таарышпас саналдар болуп турар. Ыңчалза-даа парламент комиссиязы англи-америк нотаны чугаалажып көөр деп турар. (СЭТА).